

Tehtävä #2a: Ihmiskoe

Ihmiskehon ja tilan välisen yhteyden tutkimine

Tehtävä #2a on kaksiosainen:

2.1 Eleiden, asentojen ja liikkeiden kartoittaminen

2.2 Eleiden, asentojen ja liikkeiden improvisointi

Koulurakennuksessa tapahtuvan liikkeen voi nähdä aivan kuin kaikille tuttuna tanssina tai koreografiana. Opettaja tulee luokkaan, oppilaat istuutuvat, katsovat, kuuntelevat, kirjoittavat, juttelevat, nousevat, poistuvat, kävelevät, menevät sisään, istuvat, opettaja tulee luokkaan, oppilaat istuutuvat jne. Se kaikki on niin tuttua, että emme edes kiinnitä siihen huomiota, vaan keskitymme sisältöön: mitä joku sanoo tai näyttää, mitä mieltä olemme ja mitä tunnemme. Tässä tehtävässä me tarkastelemmekin nyt sitä näkymätöntä, huomaamatonta liikettä aivan kuin tutkisimme uutta ilmiötä. Miten me istumme? Missä me istumme? Miten me kuuntelemme, juttelemme, pohdimme? Millaisissa asennoissa olemme? Miten meidän kätemme liikkuvat? Miten pää on, entä jalat?

2.1 Eleiden, asentojen ja liikkeiden kartoittaminen

Tehtävän ensimmäisen osan tarkoitus on oppia huomaamaan nyansseja jokapäiväisissä liikkeissä ja asennoissa sekä niiden yhteyttä meitä ympäröiviin esineisiin ja tilaan. Siihen sopiva tutkimusmetodi on tarkkailu. Tutkimme ihmistä kuin luonnontutkijat.

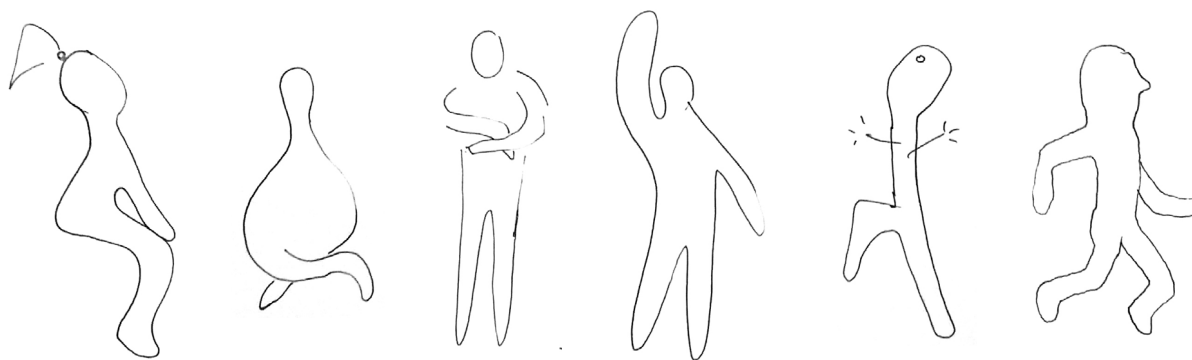
Vaikka tehtävä on sinänsä yksinkertainen, kannattaa kuitenkin käydä se etukäteen läpi. Ketä tarkkaillaan? Jos ottaa huomioon koulupäivän kulun, niin kaikkein eniten me tarkkailemme vieruskaveriamme – hän voisikin olla paha aavistamaton tarkkailun kohde. Jotta tutkimustulokset olisivat mahdollisimman aitoja, tarkkailtava ei saisi tietää, että hän pelkällä olemisellaan panostaa tieteen kehitykseen. Muuten hänelle voi syntyä kiusaus suoristaa ryhtiään tai muuttaa asentoaan tavallista useammin. Meitä kiinnostaa nyt ihminen aidoimmillaan, kaikessa arkisuudessaan, eli edustavuuden sijasta myös kasaan vajonnut ryhti ja kaikki vähemmän ne kauniit löhöäsennot. Sellaisiahan me olemme, ja laiskuuden hetkissä voi nähdä myös kekseliäisyyttä, sillä ihminen onnistuu yleensä löytämään rennon asennon vaikka miten askeettisella penkillä.

Jos Koulutila-projektiin osallistuu koko luokka, ja kaikkien pitäisi nyt tarkkailla toisiaan, voidaan tarkkailuvuoroja jakaa vaikka arvalla hämäyksen vuoksi lyhyiksi ajoiksi kerrallaan. Näin tarkkailtavat eivät tiedä tarkkaa aikaa, milloin he ovat tarkkailun kohteena.

Seuraava kysymys kuuluu, miten tarkkailun avulla saadut havainnot pitäisi tallentaa. Jokaisen on löydettävä itselleen sopivin tapa, joka samalla mahdollistaa tiedon välittämisen eteenpäin mahdollisimman tarkasti. Sanallinen kuvailu

tuntuu kai ensihätään parhaalta idealta, mutta koska kyse on juuri kehosta ja asennoista, voisi luonnosten piirtäminen toimia parhaiten. Piirtämistaito ei ole oleellinen! Tärkeintä on ilmaista kehonasennon ominaispiirteitä, ja siihen riittää melkein tikku-ukkotyylikin (yritä kuitenkin kehittää tyyliä vähän pidemmälle, sillä ihmisruumis on kolmiulotteinen). Ennen kuin sukellat tehtävään, voit tehdä lämmittelyharjoituksena muutaman luonnoksen erilaisilla tyyleillä. Kokeile erilaisia hahmoja, jotta tiedät omalle kädellesi nopeimman ja luontevimman tavan piirtää. Kun olet valinnut kohteesi, tartu lehtiöön ja aloita tutkimus.

Muutama esimerkki yksinkertaisista luonnoshahmoista:

Kiinnostavia kysymyksiä ovat: Millaisissa asennoissa koulupäivä vietetään? Miten monta erilaista löydät? Miksi he ovat valinneet juuri ne asennot? Miten ympäristö vaikuttaa ihmisten eleisiin, asentoihin ja liikkeisiin?

On helpointa keskittyä ensin eri asentojen kirjaamiseen ja vasta sen jälkeen selvittää tutkimalla tarkkailun tuloksia ja juttelemalla toisten kanssa, mitkä ovat tavallisimpia ja mitkä harvinaisimpia asentoja ja miten ympäristö on vaikuttanut niihin (jos on).

2.2 Eleiden, asentojen ja liikkeiden improvisointi

Tehtävän toisessa osassa hypätään yhtä aikaa sekä taiteilijan että arkkitehdin rooliin. Se onnistuu, kun kuvittelee itsensä näyttelijäksi, tanssijaksi tai performanssitaiteilijaksi, joka ryhtyy tutkimaan omia eleitään, asentojaan ja liikkeitään. Arkkitehti puolestaan ammentaa inspiraatiota ympäröivästä tilasta.

Tehtävän tavoitteena on tutkia rakennuksen eri elementtejä oman kehon avulla: oviaukkoja, rappusia, rappusten alusia, avaria tiloja, kapeita käytäviä, soppia, syvennyksiä ja ulokkeita. Mutta miten – se onkin tehtävän luova osuus. Montako erilaista rappusista astumisen tapaa keksit? Mahtuuko yhdelle rapulle pitkälleen? Ylettävätkö kädet missään kohti koskettamaan mitään pään yläpuolella? Löydätkö paikan, jossa kädet osuvat ojentamalla vastapäisiin seiniin? Vaihtoehtoja on loputtomiin, inspiraation saamiseksi voit katsoa muutaman videon (linkit alla).

Yritä heittäytyä tehtävään täysillä! Muista ottaa kehollisen luovuuden harjoitus yhtä tosissaan kuin vaikka matematiikan tehtävän ratkaisu kaavan avulla tai aukkotehtävän täyttäminen oppikirjasta. Tanssijat ja näyttelijät pohtivat ja oivaltavat kehollisuuteen liittyviä kysymyksiä jokapäiväisessä työssään. Heillä on kehonkielen ilmaisuvoimasta ja nyansseista paljon sellaista tietoa,

jota meillä ei ole mutta jota meidän on mahdollista oppia! Tehtävänä ei siis ole juosta ympäriinsä pää kolmantena jalkana, päinvastoin. Teemme yhtä paljon myös ajatustyötä. Minne ruumis mahtuu? Miltä meistä siellä tuntuu? Millaista avonaisessa tilassa on olla? Miltä tuntuu olla nurkassa? Millainen ruumiinasento ilmentää itseensä käpertymistä ja missä niin on luontevaa tehdä? Missä ei?

Tallentakaa kokeilunne ja havaintonne kuviksi tai videonpätkiksi. Valitkaa muille näytettäväksi muutama luonnos tehtävän ensimmäisestä osasta sekä 3-5 kuvaa tai maksimissaan minuutin pituinen video tehtävän toisesta osasta. Kuvailkaa lyhyesti, mitä jännittäviä oivalluksia saitte.

Muutama lisähuomio:

1. Tehkää muistiinpanoja omista kokeiluista ja havainnoista. Kirjoittakaa ylös tarkkailun tulokset, yhdessä läpikäytyt ajatukset, syntyneet huomiot ja ideat. Niistä saattaa olla hyötyä projektin tulevissa tehtävissä!
2. Koska tehtävän tarkoitus on harjoitella havainnointia avoimin silmin ja mielin, ei tuloksista tarvitse olla mitään käytännön hyötyä (toisin sanoen me emme tavoittele muutoksia vaikkapa luokan istuma-asentoihin, vaan pyrimme vain kartoittamaan istumiseen, astumiseen ja muihin mahdollisiin asentoihin liittyviä ilmiöitä).
3. Tehtävän voi tietysti suorittaa myös jollakin toisella tavalla eikä tarkkailun kohteena tarvitse olla juuri vieruskaveri, erilaisia asentoja ei ole mikään pakko luonnostella eikä tilan tutkimiseen oman kehon avulla ole rajoituksia, kunhan se on turvallista ja toiset huomioon ottavaa.
4. Jos tehtävä tuntuu aluksi vieraalta ja oudolta, eikä mieleen ei tule yhtäkään kokeiltavaa asentoa, voi apuun kutsua liikunnanopettajan tai tanssia harrastavan luokkakaverin, joka voi esitellä treenauskokemuksiaan toisille. Tehtävään voi eläytyä myös kokeilemalla eri urheilulajeille tavallisia lämmittely-, venyttely- ja rentoutusharjoituksia ja tarkkailla, miltä ne tuntuvat eri paikoissa (ehkä myös epätavallisissa paikoissa). Eiköhän sen jälkeen ala syntyä ajatuksia siitä, miten erilaisissa tiloissa voisi olla ja liikkua.
5. Ero ensimmäiseen tehtävään on, että tässä me testaamme omalla kehollamme eri paikkoja koulurakennuksessa (edellisessä etsimme yhtä hyvää tai jännittävää paikkaa). Tällä kertaa käytämme kehoa mittatikkuna - se mittaa pituuden, leveyden ja syvyyden lisäksi tunteita ja mielialoja, kun edellisellä kerralla keskityimme vain liikkeeseen.

Rohkeita havaintoja!

Videoita liikkumisesta eri ympäristöissä:

Esimerkki #1

SHAPED: Dialogue Between Motion and Matter

MUOTOILTU: Liikkeen ja aineen välinen dialogi

<https://vimeo.com/118228956>

Luova esitys, joka on yhtä aikaa sekä tanssilavastus että kehollinen installaatio. Tanssija liikkuu tilassa, ja muotoilijat muokkaavat tilaa hänen liikkeidensä mukaan, mikä taas antaa tanssijalle uutta inspiraatiota. Hän liikkuu ja tanssii, ja muotoilijat täydentävät ympäristöä uusilla tanssia tukevilla rakennelmilla. Niin sooloesityksestä muodostuu melkein paritanssi, tanssijan dialogi tilan ja muodon kanssa.

Esimerkki #2

Ergonomic Excursion: We Want to Become Architecture

Ergonominen ekskursio: me haluamme tulla arkkitehtuuriksi

<https://www.youtube.com/watch?v=Taq51-KBUn4>

<https://vimeo.com/102820770>

Tanssia, joka tutkii kehon ja tilan suhdetta eli sitä, miten tila koetaan oman kehon kautta ja päinvastoin – miten oma keho koetaan rakennetun ympäristön kautta.

Esimerkki #3

Bodies in Urban Spaces

Ihmiset kaupunkitilassa

<https://vimeo.com/69324332>

Itävaltalaisen koreografin Willi Dornerin luoma teos, jota esitetään uudelleen ja uudelleen kaikkialla maailmassa. Tanssijoiden tehtävänä on löytää kaupunkitilasta ja arkkitehtuurista paikkoja, joihin heidän kehonsa solahtavat. Niitä paikkoja ei tavallisesti ole tehty ihmisille, vaan kyse on sattumasta ja uuden olosuhteen luomisesta, joka kiehtoo sekä teoksen esittäjiä että yleisöä.

Esimerkki #4

Vain ohjaajalle

Seuraava video on tarkoitettu vain ohjaajan katsottavaksi, koska se on vähän liian heikkolaatuinen suurelta kankaalta näytettäväksi ja menee paikoin jo liian syvälle eleiden aihepiiriin. Tehtävässä me keskitymme vähän helpompiin liikkeisiin ja asentoihin. Videon ensimmäisellä puoliskolla (02:40 saakka, siitä eteenpäin menee jo liikaa yksityiskohtiin) englantilainen etologi Desmond Morris selittää, miten hän on päätenyt tarkkailemaan ihmisiä. Hän on tutkinut eläimiä (ihmiset mukaan lukien) ja kirjoittanut lukuisia ihmisten käytöstä selittäviä populaaritieteellisiä kirjoja.

1960-luvun lopulla istuin yhdessä ravintolassa Maltalla ja keskustelin kustantajani kanssa. Kiinnitin hänen huomionsa kadun toisella puolella olevaan kahteen mieheen, jotka elehtivät omaperäisellä tavalla. Se oli kiinnostavaa! Mutta

kustantajani sanoi: "Kuule, sinähän tarkkailet ihmisiä kuin lintubongari lintuja!" ja minä vastasin: "Ihan totta, minua voisi kutsua ihmisbongariksi!" Täsmälleen siitä hetkestä sai alkunsa minun tutkimustyöni, joka on vienyt minut vuosien saatossa yli 60 maahan."

The Human Animal by Desmond Morris - The Language of the Body

<https://www.youtube.com/watch?v=wTsp9A7OaBI> (video on englanniksi)